

TÜRK MASALLARI

BİR VARMIŞ
BİR YOKMUŞ...

YAYIMA HAZIRLAYAN: MERVE KÖKEN

© KARAKARGA YAYINLARI 389

Dünya Masalları Serisi - 18

*Her hakka saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

TÜRK MASALLARI

Süleyman Tevfik

Yayıma Hazırlayan: Merve Köken

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Yayın Koordinatörü: Semran Karaçayır

Editör: Merve Köken

Son Okuma: Neslihan Perker

Sayfa Tasarımı: Emirhan Perker

Görsel Yönetmen: Sedat Gösterikli

1. Baskı: Haziran 2022

ISBN: 978-625-8360-06-6

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cımalıoğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5 Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

karakarga.com

info@karakarga.com

[karakargayayinlari](https://www.facebook.com/karakargayayinlari)

[karakargayayinlari](https://www.instagram.com/karakargayayinlari)

[karakargayayin](https://twitter.com/karakargayayin)

Baskı: Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu,

Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No: 48625

İçindekiler

<i>Sunuş</i>	7
<i>Nasıl Kambur Oldu?</i>	13
<i>Tüccarın Vasiyetleri</i>	33
<i>Çalınan Kız</i>	57
<i>Periler Diyarında</i>	81
<i>Sihirbazın Marifetleri</i>	109
<i>Kel Hasan'ın Bahtı</i>	131
<i>Leblebiler Altın Oldu</i>	151

SUNUŞ

Bütün anlatı sistemlerinde, toplumların sözlü kültür geleneklerinde masalların büyük bir önem arz ettiği yadsınamaz bir gerçektir. Kendi içinde bir dinamiğe, bir matematiğe sahip olan bu metinlerin kurguları, üslupları, anlatım biçimleri toplumdan topluma değişiklik gösterse de verdikleri mesajlar üç aşağı beş yukarı aynıdır. Bu metinler, hem ait oldukları toplumun kültürel yapıları, gelenekleri ve yaşayışları hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar hem de evrensel değerlere göz kırpar. Çünkü masallar insanlığın ortak kültür mirasıdır. Masallarda insana dair her şey, insana özgü bir bakış açısıyla sunu-

lur. Toplum yaşantısının sözlü kültürdeki bir tezahürü olan bu metinlerde karakterler tek yönlü özellikler taşımakta ve okuyana didaktik bir evren sunmaktadır. Sözlü kültür geleneğinin bir parçası olmaları nedeniyle oluşumlarından bugüne dek değişim geçirirler de iskeletleri değişmediği için masalların işleyişleri de aynı kalır. Bu hususta en kapsamlı çalışmalardan birini yapan Propp'un görüşleri masalın biçimsel özellikleri ile ilgili olarak büyük önem taşımaktadır. Propp'un ardından Joseph Campbell'ın çalışmalarıyla kurmaca evrenin sırları yavaş yavaş çözülmeye başlamıştır. Kurmaca evrenin sırlarını çözmek genellikle alanda çalışanların işidir. Dinleyici ise masalın fantastik dünyasında kendine yer edinmeye çalışır. Özellikle çocuklar, majik düşüncenin de etkisiyle masalın büyülü evreninde kendilerine yer edinmeyi isterler. Ancak masalların sadece çocuklara özgü bir tür olduğunu söylemek yanlıştır. Gerek bu çalışma gerekse masalların geneli travmatik unsurlarla doludur. Çünkü aslına bakılırsa anlatının seyrini değiştiren olaylar travmatik unsurların ortaya çıkmasından sonra kendini gösterir. Bu kitapta da çocuklar için değil, büyüklerin dünyasına

uygun çok katmanlı metinler karşılayacak sizleri. Gerek fantastik gerekse didaktik unsurlarla bezeli olan bu metinler, bir derleme çalışması olmayıp Süleyman Tevfık'ın 1920 senesinde derlediği metinlerin Latin alfabesine aktarımı, sadeleştirilmesi ve metinlerin genel hatlarına dokunulmadan yorumlanması şeklinde hazırlanmıştır. Bazı terimler ise sadeleştirilmeden dipnotlarla sunulmuştur. Süleyman Tevfık'ın yapmış olduğu bu çalışmayı günümüz okuyucularına sunmada bir aracılık edebilmek ve masalın gizemli evrenine dahil olmak benim için oldukça değerliydi. Umarım sizin için de öyle olur.

Merve Köken

NASIL KAMBUR OLDU?

Vaktiyle İstanbul şimdiki gibi değildi. Beyazıt civarında bugün olduğu gibi geniş meydanlar ve caddeler olmamakla beraber Beyazıt Camii'nin etrafı açıktı. Oralarda birkaç kahvehane vardı. Sabah akşam birtakım kimseler buralarda oturup hava alırlar, ahbabları ile toplaşıp sohbet ederlerdi. Bir gün iki arkadaş bu kahvelerden birine gelip oturdu. Birer kahve ve nargile söyleyip sohbete daldılar. O sırada orta boylu, sevimli, omuzlarının arasında büyük bir kamburu olan biri kahvehaneye gelerek bu iki arkadaştan birine selam verdikten sonra biraz ötede oturdu. Kamburun selam verdiği adam arkadaşına dedi ki:

“Bu bana selam veren adamı tanıyor musun?”

Arkadaşı cevap verdi:“Hayır, tanımıyorum. İlk defa gördüm. Galiba sizin arkadaşınız.”

“Evet, pek sevdiğim bir ahbabımdır. Gayet zeki, her zaman neşeli, eğlenceli, hazırcevap bir adamdır. Sapasağlam ve engelsiz doğduğu hâlde on altı yaşında iken pek garip bir şekilde kambur olmuştur. Hele nasıl kambur olduğunu öyle tuhaf bir şekilde anlatır ki isterseniz çağıralım da size de anlatsın.”

Adamın arkadaşı bundan memnun olacağını söyledi. Bunun üzerine arkadaşı kambura seslendi:“Ahmet Efendi, yahu ne için öyle uzağa kaçtın?”

“Belki arkadaşınızla özel bir mevzu konuşuyorsunuzdur, diye ayrı oturdum.”

“Hayır, senden gizli bir şeyimiz yoktur. Yanıma za teşrif edersen memnun oluruz. Sana en sevdiğim arkadaşımı tanıştırayım.”

Kambur Ahmet Efendi, kalkıp iki arkadaşın yanına geldi ve oturdu. Hüseyin Bey arkadaşını Ahmet Efendi’ye Ahmet’i de arkadaşına tanıştırdı. Bu üç adam konuşmaya başladılar. Öteden beriden biraz sohbet ettikten sonra Hüseyin Bey kambura dedi ki:

“Bundan tam otuz iki sene evvel Ayasofya civarında Yerebatan Mahallesi’nin şatafatlı bir sokağında dünyaya geldim. Babam o zamanın yorgancılar kahyası İsmail Ağa olduğu için durumumuz yerindeydi. Ben onun ilk evladıydım. Hoş benden sonra olmadı ya! Üç seneden beri hasretini çektiği evladın doğması üzerine esnafın ileri gelenlerini, mahalle imam ve muhtarlarını davet ederek bir ziyafet vermiş ve bu toplantıda bana Ahmet ismi konmuştu. Doğduğum zaman sapasağlam, kamburu olmayan, sevimli bir çocukmuşum. Beş yaşından sonra altıya bastığım zaman mükemmel bir alayla beni mektebe vermişler. Son derece yaramaz, ele avuca sığmaz, afacan olduğum için bütün mektep arkadaşlarım hocam ve kalfam benden illallah etmişti. Her gün düzenli olarak falakaya yatar ve birkaç değnek yerdim. Fakat mümkün değil uslanmazdım. İhtiyar bir adam olan mektep kalfasına musallat olmaktan çok hoşlanırdım. Zavallı adama yapmadığım fenalık yoktu. O da beni hiç sevmezdi. Beni görünce başını öteki tarafa çevirir, içinden söylenirdi. Bir gün yine âdeti olduğu üzere sınıfın kapısı önünde oturmuş, derin bir uykuya dalmıştı. Hoca da içeride çocuklarla meş-